

Mig Any

El secret de la muntanya

Francis Sellés

Xixona 2024 IX Concurs de Relats Festers

Reservado para
publicidad impactante.

Tu mensaje, nuestro espacio

www.grupoboss.es

Reservado para
publicidad impactante.

Tu mensaje, nuestro espacio

www.grupoboss.es

Saluda

President de La Federació
de Sant Bertamou i
Sant Sebastià

Jonathan Gras Murillo

President
Asociación Cultural y
Festera de Heladeros

Juan Carlos Ramos

Benvolguts Xixonencs,

Arriba l'hora de gaudir del nostre mig any i, desde la Federació de Sant Bartomeu i Sant Sebastià i la Asociación Cultural y Festera de Heladeros, volem desitjar-vos un bon mig any.

Com ja sabeu, ens vam unir per fer que la nostra festa siga un gran mig any Xixonenc.

Vos esperem a tots en la Plaça per fer festa i gaudir d'un dia tan especial per a tots els festers i tot el poble de Xixona. Visca la festa i visca Xixona!!!

Programació Mig Any 2024

Divendres, 9 de febrer de 2024

19.00 h. Inauguració Exposició Concursos Cartell anunciador i Presentació del Llibret de Mig Any, a l'Aula Cultural de El Trabajo amb la guanyadora del VIII Concurs de Relats.

20.00 h. Assemblea General amb lectura de la Crònica Festera 2023, a l'Aula Cultural de El Trabajo.

Dissabte, 10 de febrer de 2024

12.00 h. Concert de la Banda Jove de l'Agrupació Artístico musical "El Trabajo" de Xixona, amb la direcció del Mestre Jesús Ufano, al Cine de Dalt. Al descans és lliuraran els premis del concurs de dibuix infantil i caps d'esquadra infantil.

De 11.00 h. a 13:30 h. y de 17:00 h. a 19:00 h. Exposició a l'Aula Cultural de El Trabajo.

Diumenge, 11 de febrer de 2024

De 11.00 h. a 13.30 h. y de 17.00 h. a 19.00 h. Exposició a l'Aula Cultural de El Trabajo.

Dilluns, 12 de febrer de 2024

De 17.00 h. a 19.00 h. Exposició a l'Aula Cultural de El Trabajo.

19.30 h. Campionat de Cotos a la Kàbila dels Geladors (Carrer Mallorca 2).

Dimarts, 13 de febrer de 2024

19.30 h. Campionat de Cotos a la Kàbila dels Geladors (Carrer Mallorca 2). Quarts de final.

Dimecres, 14 de febrer de 2024

De 17.00 h. a 19.00 h. Exposició a l'Aula Cultural de El Trabajo.

18.00 h. Taula rodona festera. "El futur de les nostres Festes" en aula cultural El Trabajo de Xixona.

19.30 h. Campionat de Cotos a la Kàbila dels Geladors (Carrer Mallorca 2). Semifinal.

Dijous, 15 de febrer de 2024

18.00 h. Xocolatada a la Kàbila dels Geladors (Carrer Mallorca 2).

19.30 h. Campionat de Cotos a la Kàbila dels Geladors (Carrer Mallorca 2). Final.

Divendres, 16 de febrer de 2024

De 17.00 h. a 19.00 h. Exposició a l'Aula Cultural de El Trabajo.

20.30 h. Concert de Mig Any 2024 per l'Agrupació Artístico musical "El Trabajo" de Xixona dirigida per Antonio Lajara. Al descans és lliuraran els premis del Concurs del Cartell Anunciador, Fotografies, Relat Fester i Retreta.

Dissabte, 17 de febrer de 2024

11.00 h. Desfilada de la Federació de Sant Bartomeu i Sant Sebastià i la Asociación Cultural y Festera de Heladeros, amb el següent ordre:

1. Delegats del bàndol moro portant la seua bandera,
2. Delegats del bàndol cristià portant la seua bandera,
3. Capitans de festes del bàndol cristià i capità i banderer de festes del bàndol moro de 2024 junt els capitans de festes de les Festes dels Geladors.
4. Membres de la Junta Directiva de la Federació de Sant Bartomeu i Sant Sebastià, membres de la Junta Directiva de la Asociación Cultural y Festera del Heladero, acompanyats de la banda de música de la filà Kaimans. Al aplegar a l'Ajuntament es llançarà una traca..

Seguidament desfilaran les filaes amb el següent ordre:

1r. Filaes del bàndol moro de la Federació de Sant Bartomeu i Sant Sebastià

1. Moros Verds
2. Marrocs
3. Moros Vermells
4. Moros Grocs
5. Kaimans

2n. Filaes del bàndol moro de la Asociación Cultural y Festera de Heladeros

1. Califas
2. Moros Blaus

3r. Filaes del bàndol cristià de la Asociación Cultural y Festera de Heladeros

1. Templarios
2. Almogàvers

4t. Filaes del bàndol cristià de la Federació de Sant Bartomeu i Sant Sebastià

1. Pirates-Marinos
2. Filà Llauraors
3. Contrabandistes
4. La Canyeta
5. Cavallers del Cid

19.00 h. DESFILADA DEL MIG ANY, amb el següent ordre:

1r. Filaes del bàndol moro de la Federació de Sant Bartomeu i Sant Sebastià

1. Moros Verds
2. Marrocs
3. Moros Vermells
4. Moros Grocs
5. Kaimans

2n. Filaes del bàndol moro de la Asociación Cultural y Festeria de Heladeros

1. Califas
2. Moros Blaus

3r. Filaes del bàndol cristià de la Asociación Cultural y Festeria de Heladeros

1. Templarios
2. Almogàvers

4t Filaes del bàndol cristià de la Federació de Sant Bartomeu i Sant Sebastià

1. Pirates-Marinos
2. Filà Llauraors
3. Contrabandistes
4. La Canyeta
5. Cavallers del Cid

INSTRUCCIONS

- Les desfilades hauran de començar a l'hora indicada i les eixides de les bandes coincidiran quan la filà anterior estiga desfilant a l'altura del carrer de la Pescateria.
- Les bandes de música portaran el seu uniforme oficial i no podran desfilat amb gel·labes.
- Els festers hauran d'anar uniformats amb el vestit oficial de la seua filà per al Mig Any i no es permetrà desfilat a persones que no complisquen aquest requisit, ja que l'incompliment d'aquesta norma serà motiu de sanció a la filà.
- Si alguna filà perdere l'ordre d'eixida, sense motiu justificat, no participará a la desfilada.
- Les bandes de música hauran de trobar-se a l'hora prevista perquè els actes comencen a l'hora exacta.

Programación Medio Año 2024

Viernes, 9 de febrero de 2024

19.00 h. Inauguración Exposición Concursos Cartel Anunciador y Presentación del Llibret de Mig Any, en el Aula Cultural de El Trabajo, con la ganadora del VIII Concurso de Relatos.

20.00 h. Asamblea general con lectura de Crónica Festeria 2024, en el Aula Cultural de El Trabajo.

Sábado, 10 de febrero de 2024

12.00 h. Concierto de la Banda Jove de l'Agrupació Artístico musical "El Trabajo" de Xixona, con la dirección del maestro Jesús Ufano, en el Cine de Dalt. En el descanso se entregarán los premios del concurso de dibujo infantil y cabos de escuadra infantil..

De 11.00 h. a 13:30 h. y de 17:00 h. a 19:00 h. Exposición en el Aula Cultural de El Trabajo.

Domingo, 11 de febrero de 2024

De 11.00 h. a 13.30 h. y de 17.00 h. a 19.00 h. Exposición en el Aula Cultural de El Trabajo.

Lunes, 11 de febrero de 2024

De 17.00 h. a 19.00 h. Exposición en el Aula Cultural de El Trabajo.

19.30 h. Campeonato de Cotos en la Kábila de los Heladeros (Calle Mallorca 2).

Martes, 13 de febrero de 2024

19.30 h. Campeonato de Cotos en la Kábila de los Heladeros (Calle Mallorca 2).

Miércoles, 14 de febrero de 2024

De 17.00 h. a 19.00 h. Exposición en el Aula Cultural de El Trabajo.

18.00 h. Mesa redonda festeria "El futur de les nostres Festes" en el Aula Cultural de El Trabajo.

19.30 h. Campeonato de Cotos en la Kábila de los Heladeros (Calle Mallorca 2). Semifinal.

Jueves, 14 de febrero de 2024

18.00 h. Chocolatada en la Kábila de los Heladeros (Calle Mallorca 2).

19.30 h. Campeonato de Cotos en la Kábila de los Heladeros (Calle Mallorca 2). Final.

Viernes, 16 de febrero de 2024

De 17.00 h. a 19.00 h. Exposición en el Aula Cultural de El Trabajo.

20.30 h. Concierto de Mig Any 2024 por l'Agrupació Artístico musical "El Trabajo" de Xixona dirigida por Antonio Lajara. Durante el intermedio se entregarán los premios del Concurso del Cartel Anunciador, Fotografías, Relato festero y retreta.

Sábado, 17 de febrero de 2024

11.00 h. Desfile de la Federació de Sant Bartomeu i Sant Sebastià y la Asociación Cultural y Festera de Heladeros, con el siguiente orden:

1. Delegados del bando moro portando su bandera,
2. Delegados del bando cristiano portando su bandera,
3. Capitanes de fiestas del bando cristiano y capitán y abanderado de fiestas del bando moro de 2024, capitanes de fiestas de las Fiestas de los Heladeros
4. Miembros de la Junta Directiva de la Federación de Sant Bartomeu i Sant Sebastià, miembros de la Junta Directiva de la Asociación Cultural y Festera del Heladero, acompañados por la banda de música de la filà Kaimans. Al llegar al Ayuntamiento se lanzará una traca.

Seguidamente desfilarán las filaes con el siguiente orden:

1º Filaes del bando moro de la Federació de Sant Bartomeu i Sant Sebastià

1. Moros Verds
2. Marrocs
3. Moros Vermells
4. Moros Grocs
5. Kaimans

2º Filaes del bando moro de la Asociación Cultural y Festera de Heladeros

1. Califas
2. Moros Blaus

3º Filaes del bando cristiano de la Asociación Cultural y Festera de Heladeros

1. Templarios
2. Almogàvers

4º Filaes del bando cristiano de la Federació de Sant Bartomeu i Sant Sebastià

1. Pirates-Marinos
2. Filà Llauraors
3. Contrabandistes
4. La Canyeta
5. Cavallers del Cid

19.00 h. DESFILE DEL MIG ANY, con el siguiente orden:

1º Filaes del bando moro de la Federació de Sant Bartomeu i Sant Sebastià

1. Moros Verds
2. Marrocs
3. Moros Vermells
4. Moros Grocs
5. Kaimans

2º Filaes del bando moro de la Asociación Cultural y Festera de Heladeros

1. Califas
2. Moros Blaus

3º Filaes del bando cristiano de la Asociación Cultural y Festera de Heladeros

1. Templarios
2. Almogàvers

4º Filaes del bando cristiano de la Federació de Sant Bartomeu i Sant Sebastià

1. Pirates-Marinos
2. Filà Llauraors
3. Contrabandistes
4. La Canyeta
5. Cavallers del Cid

INSTRUCCIONES

- Los desfiles deberán empezar a la hora indicada y las salidas de las bandas coincidirán cuando la filà anterior esté desfilando a la altura de la calle de la Pescatería.
- Las bandas de música llevarán su uniforme oficial y no podrán desfilan con chilabas.
- Los festeros deberán ir uniformados con el traje oficial de su filà por el Mig Any y no se permitirá desfilan a personas que no cumplan este requisito, ya que el incumplimiento de esta norma será motivo de sanción a la filà.
- Si alguna filà perdiese el orden de salida, sin motivo justificado, no participará en el desfile.
- Las bandas de música deberán encontrarse a la hora prevista para que los actos empiecen a la hora exacta.

Reservado para
publicidad impactante.

Tu mensaje, nuestro espacio

www.grupoboss.es

Reservado para
publicidad impactante.

Tu mensaje, nuestro espacio

www.grupoboss.es

IX Concurs de relats festers

El secret de la muntanya

Francis Sellés

Dos metres els separaven d'aquella caixa. Dos metres per tocar-ho després de tant patiment. Dos metres per saber que s'amagava allí dins. L'havien trobat, existia. La llegenda que contaven els seus avantpassats era veritat. Allí davant estava. Tots tres miraven expectants, incrèduls i a la vegada agraits de poder contemplar aquella meravella.

Com tots els dissabtes, Anna, Joan i Pepe van quedar per desdejunar a la terrassa de la gelateria. Tradició o costum que feien des de feia uns cinc anys. No sabien com havia començat aquell primer café, però dissabte si dissabte també quedaven, i si faltaven era per alguna situació excepcional. El café era l'excusa per parlar de les seues coses, de la feina, il·lusions i sobretot d'allò que més els unia: els llibres i les peces antigues de ceràmica i metall. Tot allò, que generacions enrere havien deixat a les seues terres i que ara eren les seues. Devoraven els llibres d'història que podien i ocasionalment feien expedicions pels llocs on la bibliografia i els cronistes indicaven que podien trobar algun objecte arqueològic d'interès.

Joan i Pepe es coneixen des de l'escola. La família de Pepe, que era de Benirrama, es va traslladar a Xixona per problemes familiars i així va començar un amistat que perdurava fins avui.

Tots tres havien fet unes quantes expedicions per diverses muntanyes i coves

d'Espanya, amb més o menys fortuna, però ara s'havien proposat fer un recorregut per les muntanyes de Xixona buscant restes ceràmiques com a prova de l'assentament àrab al poble. Feia sis mesos que estudiaven les muntanyes i l'època, però no tenien massa clar per on començar.

Un dia quan estaven reunits, Joan es digué: —Eh, ara me n'he recordat! Que poca memòria tinc! El meu avi una vegada em va contar, que al Forat de la Penya hi ha un tresor, una caixa amb armes de Festes. I amb aquella frase, va començar tot.

—Què dius? Com ha d'haver-hi un tresor? No he llegit res al voltant del que dius i a més, jo he pujat a la Penya Migjorn i allí no hi ha res de res—replicà Pepe demostrant els seus coneixements. Ell era un historiador nat. S'havia llicenciat a Història, fent el doctorat d'Història Medieval. Era una rata de biblioteca que passava els dies preparant-se les classes per la Universitat, estudiant actes i cròniques del segle XIX-XX de pobles de la Comunitat Valenciana. L'intrigaven les cròniques que d'aquella època es feien i contrastava molts aspectes amb l'actualitat. Estava dubtós, no sabia si publicar un llibre amb les recopilacions que havia elaborat o no, però mentre, seguia dia a dia amb il·lusió entre papers.

—Potser veritat, l'avi m'ho va contar molt segur. Allí van deixar unes armes que es van utilitzar a les Festes de principis del

segle passat. Podríem fer una xicoteta expedició, pugem a la muntanya, busquem, i si no hi ha res, doncs ens tornem. No perdem res per intentar-ho?

Joan era de professió informàtic, però des de ben menut es recordava llegint llibres d'aventures i de pirates mentre la seua imaginació volava a terres llunyanes on ell era l'heroi de les expedicions i trobava tresors increïbles. La vida el va dur pel camí dels ordinadors, però mai perdia l'oportunitat d'estudiar la història del seu poble i d'escoltar a la gent major, que era de vegades més sabia que molts escrits. El seu avi encara vivia i cada vegada que el veia s'asseia al seu costat i li preguntava qualsevol cosa que li rumiara pel cap. —Iaio, on trencàveu abans l'ametla? Iaio, on caçàveu? Iaio, com vas conèixer a l'àvia?—. Miquel, que així li deien a l'avi, li responia emocionat una darrera altra totes les preguntes amb els ulls vidriosos per poder gaudir d'eixes estonetes amb el seu net.

—Sí, sí, sí—contestà Anna emocionada. I si les trobem? Estaria molt bé trobar peces de ceràmica antigues. M'apunte.

Anna es va unir a la parella uns anys després per pura casualitat. Era companya de classes de teatre de Joan i parlant, parlant, van descobrir que tenien molt en comú: el senderisme i el culte per totes aquelles troballes antigues. Treballava com a directora executiva d'una multinacional del metall amb molta responsabilitat, viatges pel món i un nivell d'estrés incommensurable. Malgrat tot, sempre estava il·lusionada amb nous projectes i aventures. Li encantava pujar a les muntanyes. Havia fet quatre tresmils i si podia escalaria la resta. Quan viatjava es perdia pels carrers més vells de la ciutat on estiguera per tal de trobar algun objecte antic, una gerra, una cassola, un quadret, llibres antics i qualsevol arte-

facte de metall. Sempre pensava que el metall l'envoltava per tot arreu, a la feina i com a passió. Retrobar-se amb peces d'una altra època feia que es calfara el cap pensant de què persona seria i gaudia pensant i elucubrant.

—Ai, mare, que precipitats sou!—contestà Pepe que no estava segur d'aquella experiència—. Bé, però si ens decidim a fer-ho, abans hem de repassar les cròniques i actes d'aquella època, per si de cas trobarem informació o algun comentari útil. No podem pujar sense saber res.

—D'acord. Ens repartim la faena i quan ho tinguem tot quedem per fer els preparatius de la pujada—afirmà Anna mentre guardava els llibres a la borsa i mirava al mòbil per tal de buscar dies buits al calendari per fer l'expedició. L'agenda estava plena, però tenia clar que aquesta aventura no anava a perdre-la.

Dit i fet. Joan va començar per reprendre la conversa amb el seu avi perquè li expliqués amb detall tot el que recordara del que havia succeït amb les armes i les Festes i aprofità també per a preguntar-los als amics de l'avi, per edat també tindrien informació al respecte.

Al mateix temps, Pepe buscava a l'Arxiu Municipal: actes capitulars, cròniques d'aquella època i tot allò que els proporcionara una mica d'informació. Anna entre reunió i reunió, consultava llibres que parlaven de muntanyes xixonenques per si trobava alguna data al voltant del Forat de la Penya, però en cap lloc es nomenaven tresors ni armes. Allò semblava "coses de iaïos".

Després de sis setmanes d'investigació amb informació poc contrastada i moltes dubtes, quedarem per posar en comú el que cadascú havia trobat. Van discutir els pros i contres. Pepe no n'estava mas-

sa segur que aquella història fora verídica, però Joan i Anna volien intentar-ho. Finalment, la balança es va decantar pel sí. Anirien. En principi seria una excursió curteta, probablement unes hores, seria pujar i baixar i si els apetia dormir al ras veient les estrelles, es quedarien a la nit. Posarien a les motxilles tot el necessari: aigua, roba d'abrigar, barretes energètiques, alguna cosa de menjar, farmaciola bàsica fonamental i les llanternes. En un parell de setmanes estaria tot llest per emprendre, mai millor dit, *La búsqueda del tesoro*.

Dissabte, febrer. El sol començava a il·luminar l'horitzó i el fred anunciava un dia ple d'aventura i desafiaments. La tranquil·litat i la broma gelada els envoltaven augmentant la seua determinació i fortalesa interior.

Amb els abrics i els guants posats, van començar l'ascens al Forat de la Penya. Aquella muntanya rogenca, que servia de guia als pescadors del Campello a les seues travessies pel mar, s'alçava majes-

tuosament davant d'ells.

Des de la casa del butaner van seguir a poc a poc aquella senda ben senyalitzada, costava fer-ho, dreta-esquerra, ací-allà. Pedres, marges i bancals s'alternaven pel camí en aquella processó de tres persones amb més dubtes que certes. Anaven en silenci, gaudint d'aquelles primeres hores del dia i deixant que el vent gelat envermellira les seues cares.

—Aneu bé?—va dir Joan que amb els ulls mig oberts pareixia haver-se despertat d'un malson.

—Sí, sí—respongué Anna—. És un camí perfecte per fer-lo a aquestes hores, mireu que pau i tranquil·litat. Que ambient més sa, es pot respirar!

—Ara el pendent augmentarà però també la vegetació, que es fa més densa i apareix l'arbratge. Si tenim sort, podrem veure com els voltors sobrevolen al cim, inclòs com aterren en els seus nius situats en els buits de la paret de pedra. És un

espectacle—va afirmar Pepe, que mirava al cel desitjant-los veure.

La curiositat i l'expectativa del que els esperava feia que Anna caminara com si perdera el tren i preguntava molt sovint—Quant tardarem?— No és que tinga pressa, eh?

—Anna mira que ets nerviosa! He llegit que fins al cim són 1226 metres, però pensa que nosaltres ens quedem al Forat—va contestar Joan, que s'havia embegut totes les dades tècniques del *wiki-loc*. Així que no en queda molt.

—En arribar a un pinar que hi ha a prop, ja hem d'anar per la dreta ,si bé no hi ha senda marcada.

—I aleshores, com ho farem?—va pre-

guntar Joan. A veure si ens perdrem ara.

—Com t'has de perdre si tens la muntanya davant?—li va respondre Anna amb sorna.

—Que graciosa ets! Sé que no es perdrem, però recorda-te'n l'última vegada a Pirineus, quasi tornem.

—Uf! Sí, allí sí que ho van passar malament. Açò és no res comparat amb aquelles pujades tortuoses amb la neu caient. Es posen els pèls de punta. Ací pel que veig cal caminar al costat de la paret fins que arribem al Forat. És així,Pepe ?

—Exacte. Anirem pegats a la paret i en uns 400-500 metres estarem dalt, però és un poc més dur que el que hem fet fins ara.

Els raigs del sol il·luminaven part de la muntanya, oferint-los un espectacle sense comparació. Començaren a pujar a poc a poc per aquell marge que semblava no tindre cap part horitzontal, esvariant-se amb les pedres i pegant les mans a la paret per evitar perdre l'equilibri i a poc a poc van arribar dalt. Una cova fosca i profunda s'obria davant ells, com una boca de gegant que els convidava a explorar el seu interior. Cansats i suats van contemplar l'espectacular vista que ofería la cova: pobles, muntanyes del voltant de la província i el mar Mediterrani al fons, una meravella. Sols per aquella visió des de dins de la cova a l'exterior, valia la pena l'esforç que havien fet.

Van decidir que abans de començar la recerca era millor descansar un poc, beure i menjar alguna cosa per carregar energia. Ningú es queixava però estaven baldats. Anna portava nous i barretes de terró, Joan i Pepe dos entrepans de pernil, així que ho van compartir tot mentre cavil·làvem com afrontarien la següent etapa de l'expedició.

—A partir d'ara és quan venen els dificultats, ho sabeu, no? No tenim ni idea d'on pot estar la caixa ni s'hi existeix de veritat—va dir Joan mentre s'asseia damunt d'una pedra.

—Ho sé, però hem d'intentar-ho. Potser tresor o no, però el que hem llegit diu que està ací dins. I si no, dona igual, sols per gaudir d'aquesta experiència i d'aquesta vista haurà valgut la pena—. No era capaç de desconnectar totalment del treball, era una època de viatges i reunions per comprar una altra empresa metal·lúrgica al Japó però, així i tot,els ulls d'Anna brillaven d'il·lusió.

Mentrestant Pepe caminava per l'entrada de la cova inspeccionant les parets i el sostre. Des de fora no imaginava que

la cova fora així. Les parets eren rugoses i els raigs de llum que es filtraven per les clivelles i obertures, creaven jocs de llums i ombres en les formacions rocoses. Uns metres cap endins, s'adonà que allò era més profund del que pensaven. No tenia bona pinta, però va optar per no dir-los res del que intuïa.

—Per on comencem? —va dir Anna amb decisió entre mos i mos. No tenim cap indicació, sols la nostra intuïció. Jo crec que tirem endins i anem decidint, no?

Es van mirar i van assentir mentre carregaven les motxilles a l'esquena per començar la part més difícil i a la volta emocionant d'aquella aventura o bogeria. Amb una mescla d'anticipació i cautela es van endinsar en la foscor de l'interior de la cova, sense ser conscients del desafiament que els esperava. Dins de la cova regnava un profund silenci, només interromput pels seus passos. A mesura que avançàvem més endins cada vegada era més fosc, una negror inquietant. L'única font de llum provenia de les llanternes que portaven, llançant centellejos febles que a penes arribaven a il·luminar els seus voltants immediats, donant lloc a un ambient màgic i enigmàtic, tenien la sensació d'estar immersos en un lloc especial. El tram que estaven recorrent no tenia massa dificultats, era pla amb pedres a terra i parets amb irregularitats pròpies de la natura.

Quan havien recorregut uns dos-cents metres, Joan, que anava encapçalant la marxa, es va adonar del que tenien endavant: —Eh!, mireu, ací endavant hi ha un forat, pareix un passadís.

—Què dius? Això no potser. El Forat de la Penya és una cova xicoteta i mai hem escotat que tinguera un corredor dins —va respondre Anna incrèdula.

Es van apropar fins a l'entrada del que pareixia un passadís. Era una obertura fosca, tan estreta que feia sensació d'opressió. No s'ho podien creure. La cova no era la que tot el món descrivia. Una cova dins d'una cova i amb això no contaven. Pepe feia memòria repassant mentalment el que havia llegit al voltant del Forat sense recordar cap menció a camins subterranis. El cor li batejà un poc més del normal. No era bon senyal.

Amb intriga barrejada amb una poqueta de por es van endinsar dins del corredor. Era estret, dos metres d'ample per dos d'altura, amb parets rocoses, pedres soltes i esvaroses que cobrien el sòl. Roques punxegudes penjaven del sostre, sota el qual havien d'acatjar-se per a evitar colpejar-se el cap. Haurien d'anar amb cura i mantindre la calma. Cada pas i cada so semblava amplificar-se per les parets.

De seguida es van adonar que allò no era el que semblava. Es va revelar com un laberint subterrani ple de passatges estrets que semblaven tancar-se sobre ells mateixos. La foscor i el ressò dels seus passos els va submergir en una aura estranya. Passadissos, bifurcacions..., Estaven al Forat de la Penya o a un altre lloc? Ningú va comentar la incertesa que els produïa, sols van continuar caminant, era millor no pensar que podia passar.

Per aquietar —sé un poc, Pepe tragué la còpia del manuscrit que havien trobat. Volia rellegir-ho i buscar alguna data que els poguera ajudar. —Ací no diu res de passadissos. I si tot és una farsa? Ens hem embolicat en aquesta expedició sense tindre les coses clares. No sabem si la caixa dels nostres avantpassats existeix o no? A més, per què anaven a guardar les armes, per què raó? Comence a penedir-me'n.

—Va Pepe, no t'angoixes. Hem fet expe-

dicions més complicades que aquesta. Sols perquè tinguem un obstacle, no reculem —li va contestar Anna amb una falsa seguretat—. Ho intentarem. Tu saps el que seria trobar la caixa? Les armes que van utilitzar a l'Entrà de Festes de 1904. Seria increïble. Em batega el cor a mil per hora sols d'imaginar-ho.

—A saber amb el que toparem més endavant! Alguna cosa em diu que aquesta cova ens ho posarà difícil. Ja veureu—va dir Pepe pessimista, mentre mirava de reüll cap enrere. Serios i meticulós amb tot el que feia, aquella incertesa li suposava una revolució interior.

A mesura que avançaven i aprofundien l'aire era dens i carregat d'humitat, la qual cosa dificultava la respiració produint sensació de claustrofòbia. La falta de ventilació feia que l'ambient es tornara cada vegada més sufocant segons avançaven. Estaven suats amb la roba pegada al cos i cada vegada necessitaven beure aigua méssovint. Joan no sabia si tindrien prou aigua per a tots. Ell era el que habitualment s'encarregava de planificar les rutes i de fer els càlculs del menjar i la beguda segons els dies de duració de l'expedició, però l'aparició dels passadissos havia trencat la seua estimació. El seu cervell li deia que tardarien molt més del que pensava. Ara tot el camí era desconegut i probablement haurien de restringir l'aigua. Bé, donat el cas, ja s'apanyarien.

Caminaven un darrer l'altre il·luminant el pis i el sostre i, així i tot, el llum a penes arribava a una xicoteta part del camí. La falta de visibilitat els obligava a confiar en la sensació de cada pas per a evitar perdre's en la immensitat. En un corredor estret ja s'havien topat amb un pis cobert d'una substància viscosa que els havia obligat a gatejar lentament i amb destreza per no caure.

Anna anava marcant algunes parets del corredor amb un clarió i memoritzant punts característics que trobava pel camí: un forat a la paret, cúmuls de roques a un costat, sostrets més baixets. Senyals que els pogueren ajudar a la tornada. Consultava sovint la brúixola i l'altímetre. Marcava nord i quinze metres, però amb tanta revolta estaven desorientats i pareixia que hagueren recorregut kilòmetres.

Després d'un tros prou estret, van arribar a una sala ampla d'uns cinc metres de diàmetre de pis pedregós. Tots tres alhora van il·luminar aquell espai, quan de sobte, en fixar la mirada, enfront d'ells es van trobar amb tres corredors junts molt semblants.

—No m'ho puc creure! I ara que fem? Que galeria és la correcta? —digué Pepe emmurriat mentre mirava les tres entrades.

—Quan isquem d'ací agafaré del coll al primer que diga que el Forat de la Penya és una coveta xicoteta sense més ni més—murmurava Joan que sentia com la claustrofòbia a poc a poc anava enganxant-lo pel pit i la gola.

—Parem una estoneta, descansem i analitzem la situació. Pepe, llegeix altra vegada el que posava l'acta al voltant del canvi de data de les Festes. A veure si aclarim alguna cosa—va dir Anna, intentant tranquil·litzar-los un poc—. Que es note que ets historiador, ving! Cadascú va buscar un lloc dins de la sala on poder allargar-se per escoltar-lo.

—Bé, com vulgues, però la resumisc, que és un poc llarg. Allà vaig:

"...lo insoportable de la temperatura del més de enero, ha impedido casi siempre que los festejos acordados por el municipio, hayan tenido la brillantez que los mis-

mos requieren y que los forasteros, que tanto beneficio reportan a la población, concurren a ella, por lo que atendiendo a los deseos de la inmensa mayoría del vecindario dejaron de llevarse a efecto en dicho mes, las tradicionales fiestas de Moros y Cristianos, para que tuvieran lugar durante el verano y en los días en los que se estime más conveniente. En consideración a lo anteriormente expuesto y que por tradición se celebran los festejos en honor a aquel invicto mártir y sumando con que el día del patrono San Bartolomé es el veinticuatro del próximo mes de agosto, en que ya están terminadas las faenas de recolección de granos y han regresado a la población muchísimos jornaleros, propone al Ayuntamiento, que durante la última decena del mes de agosto se celebren por este municipio..."

—I en quina data es van celebrar les primeres Festes d'estiu?—li preguntà Joan.

—Si no recorde mal, van ser del vint-i-u al trenta-u d'agost—va contestar Pepe, al mateix temps que buscava dins del compendi de dates que tenia emmagatzemades al cervell.

—Que fort, no? —contestà Anna sorpresa. Ara és impensable que es facen Festes un trenta-un d'agost. Està tot el món treballant en la "temporà". Però clar, en aquella època hi havia més agricultors que terroners.

—Ah! Una curiositat que segurament no sabeu. Al mateix temps que li van demanar al governador d'aquella època que aprovarà les Festes, li van dir que els pagara les dues mil set-cents cinquanta pessetes que faltaven del pressupost destinat a "festejos y funciones".

—Ha, ha, ha, que graciosos! Van aprofitar l'acta per a dir-li al governador: "Eh, páganos lo que nos debes". Bon temps, gent

al carrer, balls a la nit,... Crec que va ser una decisió encertada—contestava Joan amb un somriure a la cara.

—Fins ara sí. Però amb el canvi climàtic i aquestes temperatures que van pujant, veurem dins d'uns anys que passarà. Potser es tornen a canviar de data—afegeix Anna, sempre preocupada per la destrucció de la natura.

Pepe va interrompre la conversació dis-tenguda que tenien, la preocupació anava per dins. —Bé, tornem per feina. Hi ha tres camins i no sabem quin és el que ens pot dur a l'objectiu. Si no agafem el correcte, podem acabar perduts dins de la muntanya, dins d'un forat a terra, en un pou i no tornar a veure la llum. De quina forma decidim? A cara o creu em pareix massa simple. Què penseu?

—Tranquils, ha d'haver-hi algun senyal dins d'aquest lloc que ens indique l'entrada pel qual hem d'anar—va dir Anna amb segurerat. Els que van vindre eren llestos i deixarien algun senyal per no perdre's segur.

Amb una llanterna més potent, començà a il·luminar les tres coves. El pis i el sostre estaven formats per roques irregulars, però cap diferència del que havien vist abans. Les tres entrades cridaven l'atenció: pedres llaurades amb forma de rectangle conformaven els arcs superiors dels passadissos. La intuïció que allí estava la resposta va fer que Anna caminara a poc a poc, detenint-se per observar amb atenció tot el que envoltava aquells forats. De cop i volta va il·luminar una zona del corredor de l'esquerra. Una de les pedres tenia punts diminuts a la superfície que brillaven com si hagueren empolvorat algun metall per damunt de la pedra.

—Eh! Mireu, mireu açò. Crec que ho he

trobat. Ha de ser per ací—cridava Anna emocionada.

—Què és això? Pareix purpurina—contestà Joan mentre ho mirava amb les ulleres de prop.

—Serà pols de metall de la mateixa roca. Per què ha de ser el senyal que busquem?—deia Pepe amb incredulitat mentre tocava la superfície rocosa.

—Sí, potser el que dius, no dic que no, però fins ara no hem trobat cap altre senyal. L'única entrada que té aquests punts brillants és aquesta, així que abans de fer-ho aleatòriament, crec que val la pena arriscar-se—responia Anna amb prou convicció.

—Va, no pensem més, continuem pel corredor que diu Anna—va dir Joan. Ens arrisquem. És l'única opció que tenim. Potser un senyal o no. Però ens hem de decidir per alguna entrada.

Es van mirar els tres i sense cap paraula més, s'endinsaren per aquella galeria fosca que no sabien si els conduiria a un final desastrós. La boca d'entrada tenia quatre metres d'ample per tres d'altura, però a poc a poc van notar més fred i com aquell vestíbul es feia més xicotet i augmentava el desnivell. Sense cap entrada de llum, no hi havia ni plantes verdes ni producció orgànica. Era tot un sediment irregular que dificultava el camí.

—Feien les cròniques alguna referència al tresor?—va preguntar Anna, per llevar la tensió que portaven damunt.

—Bé, són un poc confoses i tot el saber popular ho plasmen de forma molt succincta. No, no diuen res al respecte, són tots assumptes seriosos, terres, juís, peticions de governadors.

—Jo us puc contar el que em va dir el meu iaio Miquel, com sabeu ell va ser d'aquella generació. Recordeu que a principis del segle XX van decidir modificar la data de les Festes pel mal temps. I a 1904, a l'estiu, es van celebrar les primeres Festes que perduren fins al dia d'avui. Aquelles Festes de Moros i Cristians van produir un canvi important a Xixona: gent pel carrer a tota hora, festers a la nit al carrer, més diversió i alegria en tots els sentits. Aleshores, les filades van voler que aquella data es guardara a la memòria d'alguna manera i a alguns festers se'ls va ocórrer que guardar per sempre les armes que havien utilitzat els caps d'esquadra d'aquella primera Entrà, era el millor símbol de record que podien fer. On les podien guardar? No sé per què, però el Forat de la Peña es va semblar el millor amagatall. Una muntanya del poble. Allí es quedarien les armes per sempre com a record. Com ho van fer? Bé, no se sap si van pujar a la muntanya els mateixos caps d'esquadra o altres festers, diguem "més aventurers". Es desconeix on ho van guardar. Supose que perquè la idea era que fora un secret. Pot ser tota una fal·làcia, si bé el meu avi m'assegura que és veritat. Jo no sé què pensar, què voleu que us diga.

—Això és el que em va contar, però seguim, seguim, no pareu. Hem d'avançar més de pressa, fa massa temps que estem ací dins—va dir Joan tallant de cop l'explicació—. Estava preocupat, el seu cap pegava revoltes a les provisions i feia càlculs sense parar. Massa hores i pocs queviures.

Tot s'envoltava d'una compacta foscor que de vegades els feia sentir pànic. Seguien per aquell corredor fred mentre respiraven un silenci que sols es trencava amb el soroll de les botes xapant la terra. El fred i la humitat traspasaven la roba. L'anhel els mantenia caminant. Al cap,

sols un objectiu: la caixa.

Després de cinquanta metres de camí difícil, de baixades i pujades, arribaren a una nova sala semicircular tota de pedra calcària i arena. La temperatura havia pujat uns graus i era molt més agradable. Miraven per tot arreu inspeccionant aquell lloc. De cop i volta, el frontal de Joan va assenyalar una part més llunyana. Un monticle de roques irregulars li va cridar l'atenció, semblava un enterrament. El cervell li va fer un clic. Allò era. Estava segur. Un crit i un somriure van eixir a la vegada de la seua boca. —Està ací, està ací!—cridava mentre la seua veu s'expandia per tota la cova retornant per les parets.

Tots tres miraven aquell túmul sense poder reaccionar. A dos metres tenien el tresor. Existia. No calien paraules.

Es van traure a tota velocitat les motxilles de l'esquena i, per contra, amb paciència començaren a llevar una a una les pedres acumulades. Potser no quedava res o estigués tot trencat. Els pensaments reballaven d'un cap a l'altre fins que va aparèixer una caixa llarga davall de tot. Era de fusta grossa amb metall i rebllons. Envellida pel pas del temps, però sencera. Havia arribat el moment que estaven esperant.

Quan van obrir aquella caixa, van quedar sorpresos: armes antigues estaven emmagatzemades en el seu interior. No s'ho podien creure. Tots tres van començar a saltar i a abraçar-se, cridant: —Ho hem aconseguit! Existeix, existeix. No sabien què fer. D'un costat anaven a un altre. No volien tocar res. Les miraven i es posaven les mans al cap. Les llàgrimes corrien per la cara de Pepe que no podia ni parlar,

—Què fem ara?—va dir Joan amb la veu distorsionada per l'emoció. Pepe i Anna

es van mirar desconcertats.

—Crec que el primer és agafar cada peça, veure si la podem catalogar d'alguna manera. Pas a pas. Açò és molt gran, ho sabeu, no?—va respondre Anna mirant cap a tots els costats. Estaven embala dits contemplant aquelles relíquies. Era increïble com podien haver-se conservat d'aquella manera. Cadascuna estava folrada amb una tela fosca amb cordes per dalt i per baix per tal de protegir-les de l'exterior.

Joan envaït per un impuls, començà a desfer els nusos amb cura de no trencar res, els amics el van imitar de seguida. Cada vegada que en tenien una a la mà, la col·locaven a terra sobre una manta que portaven. Van tardar prou temps en tindre-les totes llestes per contemplar aquella part de la història del poble.

La lluentor de les fulles d'acer reflectia la llum revelant, una espasa, un alfange musulmà, una espingarda, un trabuc i el que pareixia una simitarra. Era insòlit!

—A veure, comencem per l'espingarda—deia Joan decidit agafant-la—. Açò pesa un deute. No sé com podien portar-ho damunt.

Pepe la va agafar observant-la per tots els costats estudiant-la per poder classificar-la. Els ulls li brillaven. Tindre a les seues mans aquella troballa l'havia deixat esglaïat.

—Recordareu que l'espingarda és una arma d'avantcàrrega que van utilitzar els espanyols al segle XV. Els vaixells holandesos també la utilitzaven molt als viatges que feien per la costa africana, per això després es va veure als països àrabs i al Nord d'Àfrica. Aquesta que tenim ací, sols és de tipus decoratiu, és de fusta amb un canó llarg però deteriorat

pel pas dels anys. La culata la van gravar de forma elaborada, però si vos fixeu, ara sols es poden veure molt poquet els gravats, estan prou desgastats. Sembla que simulen lletres àrabs i a més, també es poden veure les picadures d'òxid.

Està feta per desfilars. No crec que pogueren disparar sense clau de pistons o la metxa.

—Normal, Pepe. Probablement, la faria algun fuster del poble amb una poqueta d'imaginació.

—Deixa'm veure si hi ha alguna cosa escrita—contestà ràpidament Anna, que observava la culata mitjançant una lupa.

—En l'actualitat les podem veure amb tota classe d'ornamentació, però per aquella època em pareix una peça impressionant—afirmà Pepe deixant-la damunt la tela protectora.

—Agafa aquesta—deia Anna donant-li una altra amb les dues mans— em pareix una simitarra, però no n'estic segura. Sempre l'he confosa amb l'alfange.

—Sí, sí. És una simitarra—començà a explicar Pepe. Mireu, la simitarra té sols un tall i una empenyadura protectora. És llarga i lleugera. El seu origen el solem trobar a Pèrsia. La fulla estava dissenyada per a agranar amb estocades als enemics, és a dir que atacaven des de la muntura d'un cavall i la fulla de l'espasa no quedava incrustada en l'oponent, cosa que permetia al guerrer continuar avançant en el camp de batalla.

—Es diu que la fulla d'una simitarra tallava el cos de l'adversari des del muscle eixint per la cintura, de la mateixa manera que tallava un mocador de seda per la meitat—afirma Anna imitant el gest de lluitar.

—Quina barbaritat! M'esgarrife sols de pensar com talla—exclamava Joan obrint els ulls—El que dius de la simitarra em recorda a Sandokan, us recordeu d'ell?

—Clar, què si—contestaren a la vegada Anna i Pepe.

—Exacte, *Sandokan* portava una simitarra i atacava des del cavall—afirmava Pepe mentre seguia observant l'espasa—. Aquesta, està vella: l'empenyadura és de fusta color gris i té com un tros de cuir recobrint-la, supose que perquè no esvarés. Al full no se li veu massa oxidació, però no brilla i per descomptat no tallarà molt.

—La pose al costat de les altres—deia Joan mentre col·locava la simitarra i

agafava el trabuc.— Quasi no puc amb ell!. No serà un arcabús? Són més grans i pesen prou més que els trabucs.

—No serà que no tens força?—li contestà Anna amb un somriure—Has d'anar al gimnàs Joan, estàs xuplat.

—Vosaltres rieu-vos de mi, però sopésseu, sopésseu...—recriminava Joan amb ironia.

Pepe agafà el trabuc amb un poquet d'esforç però, dissimulant perquè Joan i Anna no s'adonaren que li costava sostindre'l a les mans. —És de fusta massiva amb aquesta xapa de metall a la culata. Pareix que hi ha algunes lletres, no ho veig bé perquè estan difuminades—.

—Sempre que em veig un, me'n recorde

dels bandolers—deia Joan observant-lo per davant i darrere —.

—Joan, això és el que pensa la majoria de la gent —li contesta Pepe—però no és del tot cert. Va ser una arma militar molt estesa a la cavalleria i inclòs en la marina perquè necessitaven armes de foc potents, fàcils d'utilitzar i que foren pràctiques a espais reduïts, als combats a curta distància. Sols podien fer un tir sense temps a recarregar-lo, així que després també es veien obligats a desenfundar l'espasa o fer servir el trabuc com si fos una porra. Després de la Guerra de la Independència el trabuc es va distribuir a les classes més comunes, guerrillers i posteriorment als bandolers, donant-li la popularitat actual.

—Que funcione també com a porra no ho havia pensat, bona idea. Es tracta d'atacar a l'altre siga com siga—li va contestar Anna mentre imaginava l'escena d'una pel·lícula en la qual soldats i pirates lluitaven a la mar, muntats dels vaixells, sense poder recordar una vegada més el nom

de la pel·lícula. "Que poca memòria cinèfila tinc! Mai me'n recorde de cap"

—Continuem, fa fred i la humitat es clava als ossos—va dir Joan trencant l'abstracció d'Anna—. Pepe, aquesta d'ací sí que crec que és un alfange.

—Sí, un alfange. Quasi sempre s'utilitzava per a travessar cotes de malla. Alfange és un terme castellà que prové de l'àrab hispànic al-**janyar* que significa, el punyal, i designa una espasa de fulla ampla i corba amb tall en un costat només. Durant l'edat mitjana fins al Renaixement es va emprar en la península Ibèrica i bona part del Mediterrani.

—L'empunyadura pareix que té com trossets de metall pegats—deia Joan mentre la mirava absorbt per tots els costats.

—No sabem si la farien al poble o potser la comprarien—va respondre Pepe—Està prou bé conservada, es veu algun ornament vell per la fulla i poc més. Però hi ha autèntiques meravelles als museus

àrabs: fulles adornades amb intrincats gravats i patrons geomètrics i empunyadores fetes exòtiques i decorades amb incrustacions de metalls preciosos. Jo n'he vist algunes, brillen tant que il·luminen el voltant.

—Fins i tot sense res de decoració, és preciosa. M'encanta—afirmà Anna. En general, no estan massa destrossades tenint en compte que han passat cent anys. Conserven la seua nitidesa i encant distintiu.

—Anem per l'última. Açò és una espasa, segur— va dir Joan mentre li la posava a les mans a Pepe.

—Sembla un sabre, no?—va preguntar Anna amb molta curiositat amb els ulls ben oberts.

—Sí, ho sembla—respongué Pepe observant-la per tots els costats. L'arma, era llarga amb un full corb desgastat però ben construït i una cassoleta oxidada enganxada pels costats. Mantenia molt bé la seua essència. —El sabre té sols un full i és un poc corb dispost per a tallar—va agregar Pepe mentre el tocava—. Vull dir, que no estan fets per enfilar a l'enèmic, sinó, per fer-li un tall profund però sense clavar-lo. Al contrari del que fariem amb una navalla.

—Xe, m'espante!—exclamà Joan. Ho contes de forma tan realista que puc imaginar-me els degollaments i tot.

—Hi ha algunes ben famoses.

—Jo me'n sé una: la *Tizona*—contestà ràpidament Joan mostrant els seus coneixements.

—Home, clar. L'espasa del Cid—va anotar Anna.

—Sí, també *Excalibur*, la del Rei Artur i *Joyeuse*, eixa diuen que la van tindre alguns Reis francesos, inclòs Carlomagno—va argumentar altra volta Joan.

— Ha, ha, això t'ho saps del *Trivial* a mi no m'enganyes— li contestà Anna descosida de riure.

— Que no, que soc molt curiós i es queden eixes coses al cervell quan ho escoltes o llegeix.

— Hi ha moltíssimes espases amb els noms que els van posar els seus amos, però no saben fins que punt són llegendes o és història vertadera—va contestar Pepe als dos amics. Bé, i canviant de tema, què fem ara?— interrogà Pepe inquiet.

Anna va seure a terra al costat de les armes.—A veure, el millor que podríem fer és tornar a embolicar-les amb cura per poder-les traure d'ací.

— Sí, sí, però com les traiem? Necessitem les mans lliures per poder agafar-nos a les parets i les roques —va interrompre Joan que mirava les armes com si fossen gegants.

— I si intentem posar-les d'alguna forma dins la motxilla, ben subjectes?

— Però l'espigarda per exemple no cap!— exclamà Joan molt incrèdul amb aquella idea.

Anna rebuscava al cap solucions possibles.—Home, l'espigarda poden portar-la a la mà o fixar-li dues cordes als extrems i dur-la com si fos una bandolera— respongué Anna fermament.

—No ho tinc clar, però...

—Sí, Joan, ja veuràs com funciona. Co-

mencem pel trabuc—va assenyalar Anna mentre l'agafava per tapar-lo amb de nou amb les teles originals.

—No sé què dir, no tinc cap idea de com traure-ho, així que anem fent i ja veurem—anuncià Pepe que s'havia quedat en silenci pensant que seria una bona idea contar aquesta expedició als seus alumnes de la Universitat.

—I dic jo...Que filada portaria el trabuc fins a la cova? Cada filada es va encarregar de portar-ne una, no?—va preguntar Joan amb una curiositat que li feia tremolar les mans com si fossen cucs.

—Això podríem deduir-ho descartant.—va suggerir Anna.—Va, juguem un poc amb la imaginació. Joan i Pepe la miraven resignats. Sabien que quan Anna proposava alguna cosa, no calia rebutjar-la perquè sempre aportava arguments i raons que acabaven per convèncer a la resta. Van assentir sense massa il·lusió.

—El trabuc no crec que siga una arma molt àrab, no? Podria pertànyer al Contrabando, és la filada a la qual li trobe més relació. A més, el meu germà és contrabandista i em va dir que els primers documents són de l'any 1884, perquè el programa d'actes d'eixe any cita l'Ambaixada dels Contrabandistes. Per tant, a 1904 existien i van poder vindre ací i deixar-lo.

—És veritat, és més que possible—murmurà Pepe que ja estava fent els nucs d'aquell paquet tan especial.—Una volta que estem per què no continuem assignant a cada ovella la seua parella?

—D'acord, continuarem mentre acabem d'empacar—agregà Joan a mesura que intentava tapar l'espigarda per tots els costats perquè no sofrirà cap desperfecte.—Va, Pepe, l'espigarda, ara que la tinc

a la mà.

—Aquesta podria ser mora però també cristiana. Si bé, crec que si pensem amb les nostres filades, tenen més possibilitats les mores. Pense que els Marrocs serien els candidats més segurs. La seua fundació data segurament de 1888 i si no recorde mal, pareix que van substituir a una altra filada del bàndol moro desapareguda.

—I a més, en l'actualitat la porten tots a la desfilada del dia de l'Entrà—va agregar Joan il·lusionat amb aquell emparellament—. Els pose com prou segurs i si no, després ho canviem.

—Ha, Ha! Joan està emocionat amb el joc aquest—va exclamar Anna amb un somriure que li feia els ulls xicotets com dues ratlletes.

—Clar que sí! És increïble el que tenim a les mans, i poder trobar una associació per saber qui va vindre aquell any no té paraules.

—Ens en queden tres. Aquestes són més difícils d'adjudicar—va continuar Pepe a mesura que agafava la simitarra.

—Simitarra és Bàndol moro segur—puntualitzà Anna amb seguretat.

—Mira que llesta! Fins ací ho sé jo també—observà Joan—. Serà millor que pensem que filades queden i així serà més fàcil. Recordeu que a principis del segle XX no estaven les deu filades actuals. Hi havia quatre o cinc comparses només. Per exemple, els Verds: hi ha dades de què la filada es va fundar al segle XIX, però més tard va desaparèixer quan va començar la Guerra Mundial a 1918. Després van tornar a 1942 i van començar un camí d'ara estic ara no estic al llarg dels anys, fins a 1968, any en què ja es manté

fins avui.

—Mare que embolic d'anys. Crec que m'he perdut Joan—anuncià Anna amb cara de confusió—. A veure, si me n'he donat bé, els Verds estarien "vius" a 1904. És correcte?

—Exacte, així és. Per eixa raó, és possible que ells portaren la simitarra al Forat.

—O podrien ser els Grocs—intervingué Pepe fent lloc a la motxilla—. Si no recorde mal, van començar a finals del segle XIX i anys després ja es va fer el primer Juí Sumaríssim del Moro Traïdor.

—És impossible saber qui va portar la simitarra i qui l'alfange—va assenyalar Anna—. El que sí que podem assegurar és que serien Verds o Grocs, perquè les altres filades mores, Vermells i Kaimans es van fundar anys després.

—Els Kaimans són de la dècada dels 80-90—puntualitzà Joan. Abans els deien Moros Blaus.

—Ai! No me'n recordava, jo seria xicotet—agregà Pepe mentre rebuscava a la memòria, imàtgens d'aquells moros. Recordava la infantesa i les Festes d'aquells anys, massa canes i massa canvis.

—Va, l'última. Ens queda el sabre—anuncià Anna envoltant-lo una segona vegada per protegir el full i evitar talls—. Aquest serà Cristià, dic jo.

—Pluja d'idees?—va dir Joan picant l'ullet i amb un somriure sorneguer—.

—La Cañeta aparegué vora els anys 50—va afirmar Pepe amb la seguretat que sempre desprenia quan parlava—.

Anna que no sabia on ho havia llegit deia orgullosa—Els Llauradors van ocupar el

lloc d'una altra Filà que crec que es deia Los Guzmanes, però això va ser per 1930.

—Dos menys—agregà Joan descartant amb la mà filades—. Els Cavallers del Cid, segur que no estaven a principis de segle XX perquè es van fundar fa cinquanta anys. Jo encara no havia nascut.

—Ja està, ja està!—va concloure Anna fent palmetes amb les mans com una xiqueta—. Sols ens queden els Pirates, no?

La veu tremolosa de Pepe indicava dubte, però va dir—Clar, seran ells—. Tragué una llibreta xicoteta i vella que demanava urgentment un canvi.—Ací diu que els seus estatuts són de 1871, però que a principis de segle es van desfer per tornar a 1935, on un grup de l'agrupació musical *La In-dependiente* decideixen restituir la filada.

—Més embolic!—Joan estava marejat amb tanta data—. Sembla que la majoria de les filades es fundaven i al cap de poc temps desapareixien, després, el pas del temps els va consolidar i ara ja fa temps que són deu filades.

—Bé, amb tot el que hem dit, la filada més antiga serien els Pirates, no?—suggerí Anna—serem benèvols, pensem que a 1904 encara no s'havien desfet i van pujar a la muntanya a deixar una arma.

—Per tant, ells serien els que van portar el sabre fins ací—anuncià Joan amb cara de satisfacció—. I així ja tenim a cada filada amb la seua arma. Misteri resolt... Més o menys.

—Detectives no som, però no està malament la capacitat de deducció—va proposar Pepe que observava el lloc de les motxilles quasi buides sense entendre com posarien dins l'armament. Les dimensions no eren equiparables ni per casualitat.

—Ací ja està tot l'espai que lliure que tenim—continuà Pepe, que intentava distribuir el millor possible el pes i la grandària de les armes entre les tres motxilles—. Podem començar a posar-ho a veure com queda.

El trabuc estava enrotllat amb la jaqueta impermeable de Joan, cabia a la motxilla, però la part del canó sobreeixia per fora... Allò no tancava de cap manera, així que va optar per posar una corda al voltant de la motxilla, per tal que no es moguera massa pel camí de tornada. A Anna li havia tocat dur l'alfange i la simitarra i per tal d'evitar la possibilitat que es tallaren, havia trencat dues camisetes i intentava col·locar-les pels costats de la peça que ja estava embolicada amb cordes grosses de muntanya. "Que bona idea vaig tindre afegint més cordes", pensava a mesura que feia un tetrax amb tot allò. A l'espingarda li havien nugat una corda a cada extrem, a la culata i al canó, per poder-la portar penjant i així tindre lliures les mans per agafar-se si feia falta. Pepe duria el sabre i l'espingarda, era el més

alt, per tant, l'arma tindria menys possibilitats que rosara la terra mentre caminaven. Estava tot preparat per a tornar.

—Abans de començar el camí, podrien menjar alguna coseta—va insinuar Pepe—estic desmaiàt. Si no, no aguantaré.

—Sí, sí, carreguem energia—va dir Joan amb inseguretat. Bé, el que passa és que vam calcular les provisions per unes quatre hores de trajecte i en duem deu. No en queda molt—va dir mentre posava a terra tot el que quedava. —Hi ha un poc de xocolata i una barreta de terró. Aigua tenim quasi un litre, caldrà racionar-la—.

Tots tres es van mirar preocupats pel poc menjar que tenien i l'esforç que haurien de fer encara per tornar a l'eixida de la cova. Sense parlar tallaren el trosset de terró per als tres i van donar sols un glop d'aigua que es va semblar no res. Van guardar la xocolata per si de cas la necessitaven més endavant.

Aquell ambient es podia trencar amb un ganivet. Joan va preguntar mentre assenyalaria les motxilles amb el dit: —Què farem amb tot açò quan isquem d'ací?—.

—Supose que anirem a parlar amb els organismes oficials, explicarem tot i després, bé l'Ajuntament o la Conselleria es faran càrrec—va proposar Pepe mentre paladejava el regust del dolç dins la boca. "Mira que està bo".

—Jo he imaginat que feien com un casal Fester o un Museu del Fester al poble—va assenyalar Anna —posen les nostres peces amb vitrines junt amb vestits oficials antics de Moros i Cristians. Estaria bé, no?

—Què idea més bona!—exclamà Joan sempre il·lusionat amb noves propostes—. La gent aniria a visitar-ho igual que fan amb les fàbriques de terró. Seria un atractiu més.

—Gratuit, això per descomptat—afirmà Anna reforçant la seua idea.

—Bé, quan isquem ho parlem tot, però ara caldria posar-nos en marxa, que encara ens queda prou camí de tornada i no tenim quasi aigua—anuncià Pepe començant a caminar amb l'espingarda al muscle.

Es van posar la motxilla l'un a l'altre, calibrant el pes i tot seguit es van posar darrere de Pepe que encapçalava la marxa de tornada. Haurien de fer el mateix recorregut, seguir les bifurcacions per arribar a la sala ampla on estaven les tres entrades i des d'allí seguir les marques que havia deixat Anna a les parets i roques i arribarien a l'entrada del Forat. Semblava fàcil al seu cap.

Carregats i emocionats van eixir de la sala de la cova deixant la caixa que havia

emmagatzemat aquells tresors al llarg de molts anys. Les llanternes tornaven a il·luminar aquell corredor fosc i humit.

No havien fet quatre metres de camí, quan començaren a sentir un lleuger tremolor sota els seus peus. Xicotetes cascades d'arena queien des de les parets del corredor. Es van aturar de cop.

— Heu notat això?—interrogà Joan amb els ulls oberts com a plats.

—Sembla un tremoló de terra. De vegades es produeixen a les muntanyes, sense més ni més. Són fenòmens geològics—contestà Pepe sense donar-li massa importància.

—Si tu ho dius...A mi no m'agrada gens ni mica—va confessar Joan.

—Aleshores, seguim, no?—suggerí Anna amb una mica d'intranquil·litat.

—Clar, no és res. Seguim, seguim—recomanà Pepe recuperant la marxa pel pasadís.

Dos minuts més tard, una mescla de cruixits i retombs omplia la cova. Com si la terra mateixa estiguera respirant, algunes roques de les parets de la cova es van desprendre, caient a terra amb baluerns eixordadors. La pols i l'arena començaren a caure del sostre. I de sobte, tot va parar i es va fer el silenci. Tots tres es van mirar, sense dir res. Si no era un terratrèmol, se semblava prou. Què era allò? No estaven a un lloc especialment sísmic.

— I no era res, Pepe?—va alçar la veu Joan amb evidents signes de preocupació.

—Açò no és normal. No té per què ocórrer un tremoló a aquesta zona. No ho entenc. Serà algun moviment puntual. Ja

heu vist que ha parat. Han caigut unes quantes roques i pols, però res més.

—Jo si sé què passa— anuncià de sobte Anna. Joan i Pepe es quedaren mirant-la amb ulls que interrogaven i demanaven explicacions—. És la cova, que ens ha parlat.

Els dos amics l'observaren sense comprendre. —Què dius, Anna? No sé a què et refereixes!— exclamà Joan.

—Mireu, pot semblar una bogeria el que diré, ho sé, però aquestes armes han estat al llarg d'un segle ací amagades. Els nostres avantpassats les van guardar per alguna raó. Feren un acte tan singular com vindre al Forat i guardar les armes com a senyal del canvi de la data de Festes. I ací volien que es quedaren. Dins de la caixa, dins del Forat. Que les armes foren de la Muntanya i la muntanya de les armes. Res més. La muntanya ens està avisant que no les traquem al món exterior, ni al poble ni a cap Museu. Aquest és el seu lloc. La seua casa.

Quan va acabar de parlar, el silenci es podia estirar com una goma a punt de trencar-se. Aquelles paraules d'Anna els van caure damunt com cendra del cel.

Pepe i Joan es quedaren amb la mirada perduda cap a terra. Reflexionaven: el que deia Anna no tenia cap sentit, no era real. Les muntanyes no avisen ni es comuniquen. Els tremolors de terra ocorren perquè sí, com fenòmens de la natura, però i si fora veritat i la muntanya els estava avisant. Lluitaven entre la raó que dia que era impossible i els sentits.

—No sé què dir. Sembla que estiguem a un compte de xiquets amb muntanyes que parlen. És de bojós—admetia Pepe.

—Sols dic el que crec que està passant—

insistia Anna—. Qui som nosaltres per alterar la història i les voluntats dels nostres avantpassats?

Joan que havia estat rumiant en silenci, va dir com una remor: —Tens raó Anna. No crec que la muntanya ens parle, això no puc entendre-ho, necessite proves, ja ho sabeu, però si crec que si els nostres avantpassats decidiren que aquestes armes estigueren ací dins i van fer tant d'esforç per amagar-les, tindrien algun propòsit que sols ells coneixien i, per tant, hem de mantindre el seu desig.

Pepe el va observar calladament i quan va acabar de parlar, simplement va as-sentir. I sense més ni més, les mirades es van creuar i el silenci ho va dir tot.

I així, tots tres van començar a retrocedir pel passadís que els portaria de nou a la sala on estava la caixa buida. Caminaven en silenci, concentrats, cadascú amb els seus pensaments. Alguna cosa havia canviat dins d'ells. El cor i el cap s'havien remogut. En eixos moments van ser conscients del que havien trobat i del significat que tenia. No eren unes armes a una cova. Era molt més. El sentiment i les arrels d'un poble.

Una llengua estreta de terra i pols els va dur a la galeria. Van traure amb delicadesa les armes de les motxilles i les col·locaren de nou dins de la caixa, la van tancar i després una a una posaren damunt de la caixa les pedres, pedres que unes hores abans havien tret amb tanta alegria.

Es quedaren en silenci mirant de nou el túmul que havien fet. Joan agafà una pedreta i la va guardar a la motxilla. Anna i Pepe es van agenollar per tocar la terra per última vegada. I sense dir-se res i amb un nuc a la gola, emprengueren el camí d'eixida. Les llàgrimes es quedaren

dins dels ulls mancant d'un parpelleig per aflorar.

Intentaven caminar de pressa per corredor per por que aquell tremoló continuara i quedaren sepultats dins, però les llanternes il·luminaven molt poc, la bateria estava a punt d'esgotar-se. Un pas darrere altre amb una foscor opaca i horrible que començava a donar-los angoixa. Havien de xapar amb cura, les pedres soltes els feien esvarar i el camí pràcticament el feien recordant l'anada. Posaven les mans als costats del corredor per mantindre l'estabilitat. I així entre trompades, pujades i baixades pel desnivell arribaren esgotats a la sala de les tres entrades.

—Per fi, ja estem ací!—exclamà Anna, que es va tirar a terra per descansar.

—Estic marejat, cal que menge alguna cosa—agregà Pepe que estava blanc com la neu i molt tremolós.

—Deixa'm que t'ajude, necessites descansar—li va contestar Joan mentre el recolzava sobre la paret de la cova. Sols

quedava la xocolata que havien guardat per emergència i un poquet d'aigua. Esperava que fora suficient per a poder tornar a caminar. El tret final el farien sense queviures.

Van reprendre el tram final amb els músculs adolorits, esgotats i sense energia. Pepe no es trobava massa bé, no s'havia recuperat del tot. Havien fet moltes hores de camí, per llocs difícils, pràcticament sense menjar i els quedava un bon tros per eixir a l'exterior. Sempre que no es perderen, clar.

—Ara hem de seguir les marques que vaig fer amb el clarió, però en sentit contrari—assenyalà Anna.—Recordeu que ara hi ha molts corredors estrets i l'aire era dens. És un tram dur, però ho aconseguirem—. Va traure la brúixola i l'altímetre i encapçalà el camí. Joan anava l'últim per si Pepe tenia problemes, poder-lo ajudar.

Els passadissos transcorrien com un laberint. Seguien les marques, una a la roca, una altra a un sostre i així, avançaven a poc a poc. Una quietud paorosa sorgida del no-res se sentia dins d'aquell corredor. Tenien les forces al límit, però havien de seguir o es quedarien allí dins. I si tornava el terratrèmol? Fins eixe moment, no havien tornat a sentir cap tremoló de terra més. Misteriosament, s'havia detingut després de deixar les armes a la caixa, però no descartaven que es repetirà amb ells encara dins de la muntanya.

—En queda molt?—murmurà Pepe, que no tenia forces ni per parlar. Joan havia d'espantar-lo quan el camí era ascendent. Desitjava que aguantara fins al final, però Pepe no podia més.

—Vinga, un últim esforç—li va contestar Anna mentre consultava de nou la brúixola—. Crec que poc més de dos-cents metres i arribem.

Anna i Joan no deien res, els quedava molt poca energia, la boca semblava un fregall i ja no produïen saliva. Joan avançava mentre al seu cap venien imatges de la Font de Nutxes, el soroll de l'aigua caient, eixa frescor que et gela la mà, però que és signe de vida. Necessitaven beure. Quedaven uns metres que per a Pepe eren kilòmetres. Caminava per inèrcia, pegant tombs a la paret del corredor i entropessava cada vegada més sovint.

Després d'un ascens prou dur, Anna va cridar: —Mireu, mireu! Un raig de llum per aquella escotadura—.

Joan començà a aplaudir i a riure, pegant bots. —Ja estem, ja estem!—, cridava entusiasmat. Pepe, no va poder reprimir les llàgrimes al mateix temps que els abraçava.

— Seguim, seguim, que ens queda no res! — exclamava Anna, animant-los a continuar. Joan i Pepe feren embargats per l'emoció el trajecte final agafats pels muscles.

A poc a poc, van eixir del corredor i la llum de les primeres hores del matí es va obrir pas davant dels seus ulls, rebent l'aire fresc com un bàlsam per als seus cossos esgotats. Estaven allí fora, on tot havia començat. Havien tancat el cercle.

Deshidratats, gelats i famèlics van asseure a l'entrada del Forat en silenci, acompanyats per aquells primers raigs de sol que il·luminaven les muntanyes del voltant atorgant una vista espectacular. En aquell moment van ser conscients de la importància de la troballa que hi havia dins d'aquella cova i també de què allí es quedaria per sempre. Aquella exploració quedaria per ells tres, guardada al seu interior amb la nostàlgia que donen els records d'un poble. Els seus avantpassats així havien volgut que fora. Seria el seu secret.

El que era de la muntanya s'havia de quedar a la muntanya.

Francis Sellés

Referències Bibliogràfiques:
Galiano Fernando (1995). Acta capitular del 19 julio de 1904. Historia de Jijona II: CAM. Instituto Juan Gil-Albert.

5050
marketing

Espacio reservado para
nuestros mejores clientes

Destaca con tu mensaje en nuestro espacio publicitario.
Tu historia, nuestro escenario.

GENERALITAT
VALENCIANA

SEMPRE
TEUA

La teua llengua

Aniversario
aLOO
DIPUTACIÓN ALCANTE

Ajuntament de Xixona

Federació de
Sant Bartomeu i Sant Sebastià
XIXONA

Asociación Cultural y Festera de Heladeros

SOCIETAT EL TREBALL
XIXONA